

Hyvä avajaisväki, Hyvä Talvisotamuseo!

Lämmin kiitos kutsusta, sekä ilosta ja kunniaista tulla lausumaan Suomen Kotiseutuliiton tervehdys tähän tilaisuuteen. Kutsun myötä sain myös aiheen avajaisanoille: "Museotyön merkitys historian tallentajana".

Olen tehnyt museotyötä yli 30 vuotta, rehellisesti sanottuna yli 36 vuotta. Olen ymmärtänyt museotyön yhdeksi voimavaraksi menneisyyden puolueettoman tarkastelemisen niiden lähteiden pohjalta, mitä käsiimme on jäänyt.

Historiaa en ole koskaan opiskellut, vaan muun muassa kansatiedettä ja arkeologiaa, eli vähemmän sotia, kuninkaita ja vuosilukuja ja enemmän ihmisen arkipäivää ja maaperään tai liiterin nurkkaan jääneitä todisteita ihmisen työstä ja tekemisistä.

Historiaa, siis historian kirjoitusta ja selitystä menneisyyden tapahtumista, voidaan ja on muunneltu aika ajoin kullekin maailmantilanteelle ja hallinnolle sopivaksi. Olemme aivan viime aikoinakin kuulleet ja ymmärtäneet historian merkityksen jopa sodankäynnin välineenä. Historiasta haetaan perusteluja ja oikeutuksia sodille ja vihamielisyyksille.

Historiasta voidaan saada myös voimaa ja yhteenkuuluvaisuuden tunnetta vaikeina aikoina. En ole varmaankaan ainoa, jolle sana talvisota merkitsee paitsi pommituksia, menetyksiä ja evakkotaipaleelle lähtöä, myös lujaa yhteishenkeä ja suunnatonta sisua mahdottomalta tuntuneen tilanteen edessä. Tälläkin sanalla on siis monta merkitystä ja se herättää monenlaisia tunteita. Päälimmäiseksi sotaa käsittelevissä museoissa jää itselleni aina ajatus: "ei koskaan enää".

Täällä rajan tuntumassa on rajan yli käyty aina. Näille maille piirretty raja on myös ainutlaatuisen vanha, suorastaan ikaikainen. Ihminen on asunut ja kulkenut täällä tuhansia vuosia. On käyty kauppaa ja luotu yhteyksiä Itämereltä Vienanmerelle.

Sana Kuhmo tuo mieleeni koskemattoman luonnon ja karhun kotisijan. Tässä kohdassa täytyy mainita, että olen isäni äidin puolelta tuolta naapurimaakunnasta, Ylä-Savosta Pielaveden Karhusia. En nyt lähde pohtimaan, onko Pielavesi Pähkinäsaaren rauhan rajan tällä puolella vai toisella puolella ja onko silläkään rajalla oikeastaan niin suurta merkitystä kuin on joskus ajateltu.

Tulin tänne Kuhmoon Salosta Varsinais-Suomesta, missä olen syntynyt ja elänyt. Muistan nuorena Salon kirjaston ahkerana käyttäjänä kuulleen, että Suomessa on vain yksi kirjasto, jonka lainausluvut ovat asukaslukuun nähden korkeammat kuin

Salon. Ja se kirjasto oli Kuhmon kirjasto. Salossa viritettiin jopa "Kuhmo kumoon" -nimistä projektia, jotta saataisiin ylitettyä Kuhmon kirjaston lainausluvut. En nyt muista onnistuiko projekti, mutta yritys oli kova. Kuhmo sai siis kulttuuripaikkakunnan maineen jo kymmeniä vuosia sitten.

Täällä yhdistyvät luonto ja kulttuuri vertaansa vailla olevina elämyksinä. Niitä kumpaakin ihminen tarvitsee ja ne täydentävät toisiaan. Tarvitseeko ihminen oikeastaan muuta kuin luontoa ja kulttuuria? Ehkä rönttöstä matkaevääksi.

Luottakaamme siihen, että matkailijat haluavat jatkossakin lumoutua Kuhmon tunnelmasta ja historiasta, kuten Akseli Gallen-Kallela 1890-luvulla. Tässä kohdassa on myös pakko mainita, että sama taiteilija kävi Salossa jo edellisellä vuosikymmenellä maalaamassa muun muassa taulun Akka ja kissa.

Hyvät museonäyttelyn avajaisvieraat ja talon väki. Oli upeaa kuulla, että Kuhmon talvisotamuseossa avataan digitaalinen näyttely, joka pohjautuu historiadokumenttisarjaan Vaietut arktiset sodat. Nykyajan menetelmillä, kuten digitaali- ja virtuaalitekniikalla, on mahdollista nostaa museoelämys aivan uudelle tasolle. Silti museoissa aidon, alkuperäisen esineen ja tarinan voimaa ei mikään voi voittaa. Näitä yhdistämällä on edessämme varmasti upea ja ajatuksia herättävä kokemus, joka ei jätä kylmäksi.

Jotta museonäyttelyllä voidaan herättää koskettavia tunteita ja ajatuksia kotiin vietäväksi, on näyttelyn tekijöiden tunnettava aiheensa ja niiden sisällöt. Ilman aitoa tarinaa ja sisältöä koreakin näyttely jää ontoksi kulissiksi ja unohtuu pian. Vain tuntemalla historia ja aitojen esineiden sekä tapahtumien taustat, on mahdollista luoda koskettavia sisältöjä museokävijöille ja kulttuurimatkailijoille. Tämä on ymmärretty täällä Kuhmon talvisotamuseossa. Kiitos pitkäjänteisen ammatillisen museotyön sekä paikallisen tahtotilan taltioida historiallista todistusaineistoa ja asettaa sitä esille.

Kun kohta siirrymme katsomaan näyttelyä, täyttyy ainakin omalta osaltani yksi kesän kohokohta. Matka tänne Kuhmoon Kalevalankankaalle näyttelyn avajaisiin on minulle myös matka Suomen ja Kainuun pitkään historiaan sekä tutustumismatka Kuhmon ainutlaatuisuuteen. Olen kokenut monta elämystä jo valmistellessani näitä avajaissanoja ja odottaessani matkaa tänne.

Omasta ja Suomen Kotiseutuliiton puolesta haluan toivottaa onnea ja menestystä näyttelylle, Talvisotamuseolle ja Kuhmolle! Kiitos!